

ЙОРДАНЪ КОВАЧЕВЪ

МОЕТО УТРО

СТИХОВЕ

№ 154

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „ВЪЗРАЖДАНЕ“

СОФИЯ

ЙОРДАНЪ КОВАЧЕВЪ

МОЕТО УТРО

СТИХОВЕ

№ 154

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „ВЪЗРАЖДАНЕ“

СОФИЯ

На мойто утро златната усмивка
Бледнѣе на деня въвв свѣтлинитѣ,
Ще мине пладне въ трудъ и безъ почивка,
Въ зари на заникъ ще заспятъ мечтитѣ.

Но зная азъ, задъ огненитѣ дври
Че други пжть предъ менъ ще засинѣе
И моя духъ крила като разпери
Съ духа на свѣтлината ще се слѣе.

Разсмива зимно утро небесата, —
На Стара планина порозовѣ снѣгътъ ;
Въ усмивка кротка пакъ ми устнитѣ трептять
И свѣтла пѣсенъ блика пакъ въ душата.

А снощи мислихъ — нѣма да се съмне,
Тѣй тежко бѣ нощъта надвесена надъ менъ,
И звездний хоръ свѣтливъ на вечерникъ студень
Не трепкаше по небосклони тъмни.

Сега е утро — синината пѣе,
Примамватъ отъ далечъ блѣснали снѣгове,
Марица въ пѣтъ шепти и въ черни брѣгове
Катъ сребърна подъ слънцето се лѣе.

Усмивамъ се на мойта вѣра мощна,
И днесъ небето пакъ я нея потвърди,
Защото свѣтлий день пакъ мрака победи
И златень лъчъ заби въ тъмата ношна.

На бисерната чашка на първото кокиче
 Азъ старата си мжка, отслабналъ, повѣрихъ,
 И въ мигъ челото бледо на цвѣтето засмѣно
 Съсъ своитѣ тѣжни думи за сѣвга потѣмнихъ.

Горкото, и сланата го бѣше пощадила
 То първо да предскаже за пролѣтнитѣ дни,
 Но мойга скръбъ горчива вѣнчето му попари
 Тѣй както ми сърцето попари въ младини.

СКАЛИ

Тѣ нѣвга сж лудо летѣли по склона надвесенъ,
Но тайна е сила смразила набѣга имъ бѣсенъ,
И виснатъ тѣ грозни, настрѣхнали, диви, сърдити,
Съсь погледи зли въвъ бездѣнната

пропасть забити,
И сякашъ очакватъ уречено нѣкога слово,
Та, съ трѣсъкъ да трѣгнатъ изъ пѣтя си
стрѣменъ отъ ново.

Но вѣкъ подиръ вѣка мѣназа и знакъ се не дава,
И буйниятъ устремъ ги тѣхъ вѣкове заслѣпява:
Скалитѣ не виждатъ какъ липитѣ

бледи, сребристи
Срѣдъ тѣхъ сж и коренъ пуснали и шумнали листи;
Какъ здравеца кротко простира покривка зелена,
Какъ ягода зрѣла се гуши въвъ него засмѣна;
Змиякакъ блѣстяща се въ здравеца бавно прозира,
Въ скалитѣ безмѣлвни подслонъ тя
прохладенъ намира.

Какъ соченъ ги мѣхъ тѣхъ завива
съ зелена коприна,
И пѣть имъ прегражда ржце разпростряла
глогина;

Какъ сребърень ручей забързалъ съсь
ромонъ небесенъ
Свѣнливо теши ги съсь пѣсенъ —
нечувана пѣсенъ.

РУЧЕЙ

Тича, плиска и лудѣй
Палавъ ручей подь скалата,
Буйно съ хладъ мѣхътъ облѣй
И лети къмъ равнината.

Кипра шипка до брѣгътъ
Дѣха въ равната морава,
Съ росна пѣсень подь цвѣтътъ
Ручея пѣнливъ минава.

Тя надъ него свела станъ
Слуша вѣчната му пѣсень,
Сребъренъ перчемъ развянъ
Тръска ручея унесенъ.

И катъ брулне нѣженъ цвѣтъ
Въ кждри сребърни го вплита,
И забързалъ пѣй напредъ
Изъ зелената ракета.

СЛЕДЪ БУРЯТА

Щомъ минаха бури тъмни,
Бързамъ пръвъ да те споходя,
И погледай, колко блѣсъкъ,
Колко радостъ съ мене водя!

Слънчевъ погледъ сладко милва
На градината листата,
И обнизани съ росица
Грѣятъ весело цвѣтята.

Въ храсти росни паякъ мждъръ,
Щомъ притихна дъждъ, гърмежи,
Тича бързо да изъърпи
Въ буря скжсанитѣ мрежи.

А пъкъ охлювъ съ цель незнайна
Изъ морава росна лази,
И седефенъ мостъ премята
Бистра влага да не гази.

Погледни небето ведро!
Чу ли първа чучулига
Къмъ джгата съ росни звуци
Какъ се радостно издига?

Остави нерадостъ тежка,
Забрави студени грижи,
Нека бодростъ младолика
Твойтѣ сили да раздвижи.

Гласъ дигни и въ химнъ на радостъ
Нека поздравимъ небето,
Слѣй се съ цѣлата вселена
Ти, искра отъ божеството!

Дойде нощта да отвори
На Бога морнитѣ войници.
И гъмното небе покри
Съсъ бистри, бисерни звездици.

Сгльхнаха съннитѣ поля,
Въ почивка стихватъ далнинитѣ
И въ общо дишане се слѣ
Дъхътъ божественъ на тревитѣ.

А съсъ корона отъ звезди
Отъ небесата наклонена,
Съсъ нѣжностъ надъ живота бди
Добрата майчица вселена.

Украси нощъта небето
Съ едри, весели звезди,
И луната въ висинето
Рогъ извила грѣй и бди.

Лъха вѣтъръ — хладъ навява,
Химнъ реди на светъ езикъ;
Громко волень духъ запява:
Боже, колко си великъ!

Сънъ цари вече въ тъмния лесъ,
Само вѣтъра шушне въ листата,
И проскърцали клони въ нощта
Сякашъ хлипатъ отъ страхъ въ тъмнината.

Но когато и месеца бледъ
Надъ гората изъ облакъ погледна,
Като сребърна свежа роса
Се сипна свѣтлината му бледна.

И плъзнаха въ гората петна,
Заиграха и сѣнки изъ нея,
И съсъ пѣсень среднощна презъ сънъ
Се обади славей на славея.

КОПИТНИЧЕ

Дето нивга не проникна

Лжчъ засмѣнь,

То усмихнато поникна

И обикна свѣтлий день.

Кротко нѣженъ ликъ извило

Въ храсть ревнивъ,

Е копитничето мило

Погледъ впило въ свода сивъ.

Но не идва птичка млада

Да запѣй,

Въ чашка росна звукъ-наслада

И отрада да му влѣй.

Ласкавъ лъхъ се не провира

Въ тъменъ трънъ,

Водно конче се не спира

Тукъ на мира и на сѣнь.

Въ боленъ храсть на болна есенъ

Дъхъ пълзи,

И по схумналата плесень

Шушне пѣсенъ отъ сълзи.

ЕСЕНЬ

Цѣли позлатени бѣлитѣ брѣзи

Трепетно поронватѣ мъртвитѣ си листи,

Мъртвитѣ си листи, златнитѣ сълзи . . .

Нѣма скръбь минава бавно презь полето.

Облакь сивь разплакань пѣпли по небето,

Писка зимно птиче въ храститѣ росисти,

Носи се въздишка, ронятѣ се сълзи, —

Цѣли позлатени, бѣлитѣ брѣзи

Трепетно поронватѣ мъртвитѣ си листи.

Не желая жрецъ да бжда на суетни идеали
И кадилница да дрънкамъ изъ овлагналий
имъ храмъ,
Че мечтитѣ ми сж сѣвга въ поривъ
сладостень трептяли
Много слънце да ме грѣе, много радости да знамъ.
Азъ желая да живѣя като пичка лекокрила
Изградила домъ въздушенъ средъ градина
съ плодове
И душата ми гнѣздо като нея би си сеила
Средъ градина н. изходна отъ най-свѣтли
блѣнове.

Сутринь, вечерь съ пѣсни чудни бихъ
огласялъ небесата.
Та сърцето ми въвъ пѣсни свойтѣ дни
да изживѣй,
И кога смъртъта надъ мене заразмаха си крилата,
Съ леденъ лъхъ последна пѣсень недопѣта
да отвѣй.

Като те виждамъ тъй сломень,
Отъ трудъ и болестъ изнурень,
Безъ сладка вѣра въвъ доброто;
Скърбя за тебъ, о брате мой,
И своя даль си бихъ поюй
На тебъ да разведри челото.

Но свиль си безнадежно грѣбъ
Подъ свойта дълговѣчна скръбъ,
И мрачно сбралъ си гжсти вежди ;
И ходишь тъй отъ мжки слѣпъ
И ме не виждашь, че за тебъ
Разбилъ бихъ своитѣ надежди.

И ако въ твойта хладна грѣдъ
Мечти велики не трептятъ,
Божественъ пламъкъ не сияе,
Не виждашь ли, че съмъ готовъ
Да дамъ и моята любовь
И твоя духъ да я познае?

Ти бавно отмина

По тъмния път,

И вече загина

За менъ и свѣтътъ.

Но имамъ въ сърцето

Огъ тебе следа,

И споменъ въ небето —

Вечерна звезда.

Сами ли тръгна азъ на пжть далеченъ.

На зла сждба отъ ористыа повлеченъ,
Небето гледамъ какъ синѣй надъ менъ,
Листага слушамъ шушнатъ ли гальовно,
Просвирва ли въ горзата косъ тжжовно
И пѣй ли звѣнко славея елюбенъ.

Тѣй слѣлъ се цѣлъ съ природата безкрайна,
Забравямъ азъ тжгата си потайна,
И сладкъ миръ въ душата ми повѣй;
И роденъ край забравямъ, какъ отъ тамо
Кога тръгнахъ, на мойто слабо рамо
Нѣма човѣкъ сълзица да пролѣй.

Вѣтъръ, скитникъ вѣтъръ, лихъ, бездоменъ
духъ,
Въ мигъ стихия дива и ржка гальовна,
Днесъ си химнъ тържественъ, утре-ропотъ глухъ,
Шушнешъ тукъ съсъ радостъ, тамъ — съсъ
вестъ отровна.

Галишь върха снѣженъ, пѣшешъ въ тъмний боръ
И шуми гората въ твоята прохлада,
А далечъ въ морето съсъ вълнитѣ въ споръ
Кораба ти правишь въ бездната да пада.

Съ твоя шепотъ дивенъ, съ твоя лъхъ игривъ
Плаватъ надъ земята облакъ странни вести;
Нѣйде си прекъсналъ походъ нечестивъ,
Нѣйде твоята сила пѣсцитѣ мѣсти.

Майчината радостъ слива се въвъ тебъ
Съ сетната въздишка на болника беденъ,
Звънне сърпъ жетварски въвъ борба за хлѣбъ
Край звука дивашки на вика побѣденъ.

Презъ тъмници страшни и презъ влажни мѣни
Презъ дворци разкошни и бурдей грохналъ
Ти летишь и, дето твоята арфа мине,
Новъ акордъ за нея пжтьомъ си отвѣлъ.

И звучи въвъ тебе всѣка мжка земна,
Всѣкоя отрада въ твоята пѣсенъ пѣй
И долавямъ въ нея — мощна, всеобемна,
Че отъ древний хаосъ споменъ въ тебъ живѣй.

И отъ какъ научихъ азъ на тебъ езика,
Между скръбъ и радостъ се сронй брѣга,
Чувамъ какъ възпѣвашъ тайната велика:
Нѣма скръбъ безъ радостъ, радостъ безъ тжга.

Стоя печалень, стоя надвесень

Надъ тъмна мжка, надъ болень блѣнь,
Не виждамъ слънце, не чувамъ пѣсень,
Ни отзивъ срѣщамъ въ свѣта студень.

Напрасно сѣя небесно семе,
Напрасно браздя добри бразди, —
Борбата празна въ размирно врѣме
По тѣхъ пакъ плѣвель ще насади.

Все тѣй суетень, все тѣй несвѣсень
Живота вие около менъ, —
Не виждамъ слънце, не чувамъ пѣсень,
Ни отзивъ срѣщамъ въ свѣта студень.

И за тебе, странникъ моренъ,
Има кжтче за почивка,
Сладъкъ миръ и тишина;
Ти отъ твоя пжть просторенъ
Вечъ отбий се съсъ усмивка
Къмъ спокойната страна.
Ето чака те морава
Съ храсть разцввналъ украсена
И усмихнати цвѣтя;
Прилегни си и въ забрава
Ти на мирната вселена
Се заслушай въ пѣсенъта.
Остави си тамъ тѣлото
И въ небето ведролико
Погледъ жаденъ отпусни,
И съ духа на божеството
Ти въ прозрение велико
Своя духъ съедини.

Умирамъ, и пакъ ми въ сърцето
Мечта отъ детинство остана
Надеждитъ грѣй,
Все още ме мами небето,
И тръпне душа наболяла
Крила да развѣй.

И сякашъ, изгнанникъ небесенъ,
Тжгувамъ по своята родина,
Надъ мене шо дивна трепти,
И чакамъ, кога ще съсь пѣсенъ
Далече отъ тежка чужбина
Духа ми крилатъ отлети.

АРГОНАВТИ

Нашия корабъ вълнитъ прорѣзва,

Плава, напредва, лети,

Намъ е кормчия надеждата трѣзва,

Обичъ въ душитъ пламти.

Лъскави брони не стѣгатъ гърдитъ,

Нѣма въ ржцетъ ни мечъ,

Гние лжкъ гѣвкавъ, рждѣятъ стрелитъ —

Битки не търсимъ и сѣчь.

Всуе ни плашатъ зиналитъ бездни,

Всуе и бурята вий, —

Стиснали твърдо ржцетъ желѣзни

Движимъ веслата си ний.

Движимъ — и кораба буритъ цепи,

Въ пжтя безспирно лети, —

Всуе налитатъ ни вихритъ слѣпи —

Обичъ въ душитъ пламти.

Усѣтишь ли въ сърцето умиление,
Въ духътъ огънь, въ душата свѣтлина,
Ти на вълни вѣвъ трепетно движение
Ги отпрати по всѣкоя страна.

Не спирай ги надъ близкитѣ си радости,
Живота-мигъ ти съ тѣхъ недей кити,
А нѣженъ дѣхъ отъ всички твои радости
По всѣки лѣхъ далече изпрати.

Не ще се чуй тѣй скоро отъ просторитѣ
Отвѣтъ на туй, що си изъ тѣхъ прѣсналъ,
Безмѣлвни ще сияятъ кржгзоритѣ,
Нито следа, че тѣмъ си обичъ даль.

Но не тѣжи. Не губи се сърдечното,
Нито една мечта безъ плодъ не мре,
И всѣки блѣнъ прилива се вѣвъ вѣчното,
Безкрайното отъ свѣтлини море.

Ще дойде часъ, и може би въ последния,
И твоя блѣнъ въ дѣло да оживѣй,
Ще чуешъ самъ, вѣвъ бисерни ектения
Какъ нѣженъ хоръ съсъ твоята радостъ пѣй.

TREU DER NATUR

На свежий брѣгъ, кждето разиграни
Безброй вълни се въ бисери разбиватъ,
И съ росенъ лъхъ надъ нѣжнитѣ поляни
На слънцето съ лжчитѣ се изливатъ,

Дохождатъ тѣ съсъ пѣсенъ вдъхновена
И съ блага речъ отъ бодра грѣдь бликнала,
Добри деца на мирната вселена,
Безкраенъ миръ въ душитѣ бистри вляла.

Мекъ, соченъ зракъ имъ пжтя общъ постила,
Въ тревитѣ цвѣтъ до цвѣтъ чело подава,
И вада пѣй струитѣ разпѣнила
И тѣхний пжть съсъ навѣй разхладява.

Земята тѣ превърнаха въ градина,
Съсъ всичко миръ въвъ тѣхний вѣкъ царува:—
По сѣнчестъ друмъ изъ цѣвнала долина
Съ човѣкъ наредъ и младъ елень пжтува;

Изъ кичестъ храсть незнайна пойна птичка
На братъ-човѣкъ сърцето си разказва,
И руменъ плодъ овошката самичка
На пжтникъ тихъ съ подкана го показва.

А всѣки цвѣтъ отъ обща радостъ въ трепеть
Обнизанъ грѣй съ брилянтена росица,
Въвъ нѣженъ псалмъ свѣнливъ сдружили лепеть
Шумятъ листа въ спокойната горица.

И стройний химнъ на бждащитѣ хора
Поля безъ край съ тържественъ звукъ оглася,
И лъхъ игривъ по свѣтъль пжтъ въ простора
Имъ химна светъ съ крилата си отнася.

Че нѣма мракъ на иднитѣ въ сърцето,
Мечтитѣ имъ съблазънь не сподавя,
И вѣрний синъ човѣшки отъ небето
Бащата благъ съсъ драгостъ благославя.

Отвори ми, отвори да чуя
Какъ славея задъ рѣката пѣй,
Съ пѣсенъта му мирисъ прѣвъ на пролѣтъ
Въ мойта тъмна стая да се влѣй.

Вечъ е пролѣтъ, отвори да гледамъ
Какъ цвѣтята дигатъ въ блѣнъ чела,
Какъ съ цѣлувка всички ги спохожда
Въ пжтъ запѣла работна пчела.

Отвори ми, може да доловя
Ново слово нѣйде да кѣнти,
И къмъ него моя духъ пробуденъ
Нека съ грѣмка пѣсень полети.

Сънувахъ. Въ чужди край изпаднахъ бѣхъ саминъ
 За страшень грѣхъ пребитъ на кръстопжтъ единъ
 На пѣсъка парливъ умирахъ цѣлъ въвъ рани.
 Минаваха край менъ тѣлпи мже отбрани,
 Въ ржце съсъ китки кринъ усмихнати девици
 И весели деца — невинни горски птици;
 И старци и жени закретали вървятъ,
 Но никой зарадъ менъ не сви отъ своя пжтъ.

Единъ се само спрѣ. И още въ менъ личи
 Привета топѣлъ, милъ на кроткитѣ очи.
 Той тихо промѣлви надъ мене дума блага
 И взора Му сдрачи отъ състрадане влага, —
 Добритѣ Му очи въ сърцето ми се върѣха
 И въ моя смъртенъ часъ ме приласка утеха,
 Но хора зли съсъ викъ на злоба и на мѣсть,
 Единия предъ менъ разпѣнаха на кръстѣ.

РАЗМИРНИ ВРЕМЕНА

1.

На гробница страшна свѣта се обърна,
Скръбь черна земята обви и обгърна;
Затихна и пѣсень и благостна дума —
Въ гората е хаосъ, въ полето бѣи чума.
Цвѣтята невинни гореща кръвь мие,
Убиець безстрашенъ въ небето се вие —
Настрѣхнали хора се трепятъ жестоко
И никой не трепка отъ Божето око.

2.

Звънти ли блѣскавъ мечъ въвъ кървава
Разправа,
Плющи ли боенъ стягъ, ечи ли тржбенъ гласъ,
Дими ли жива кръвь ума да упоява,
И кървави очи блуждаятъ ли въ захласъ,
Гори ли дивенъ градъ, пицятъ ли бѣжанцитѣ,
Разбива ли врагътъ о камъкъ младенцитѣ; —
Не чуй се пѣсень вечъ, не дига гласъ поета,
А седналъ самъ-сами всредъ тжжни съсипни
Останали едни отъ крепостята превзета,
Ще страда и ридай за кървавитѣ дни,
И въ твърдитѣ стени разсипани въвъ бой
Съсь плачь ще поломи звънтяща лира той!

3.

Посърнаха на майкитѣ лицата,
Че въ кървавъ бой пратиха си дѣцата,
Ехъ, тѣхниятъ е жребий най-злочестъ —
Да чакатъ вестъ, за смъртъ да чакатъ вестъ

Рано не идвай при менъ да ме будишь,
 Своята радост не пръскай край менъ, —
 Моренъ съмъ сякашъ отъ трудъ непосилень,
 Сякашъ отъ гледка съмъ страшна смутень.

Рано не идвай! Защо ще ме будишь?
 Свѣтлата пролѣтъ я кръвь опетни,
 Плачъ азъ дочувамъ въвъ хорската радостъ,
 Скърби разгарятъ размирнитѣ дни.

Пролѣтъ, нашепвашъ ми, слънце, лазури . . .
 Днесъ сж за мене тѣ празни слова,
 Друже, катъ зная, че гробове нови
 Вече обрасватъ съсъ първа трева.

Рано не идвай! Защо ще ме будишь?
 Свѣтлата пролѣтъ я кръвь опетни,
 Плачъ азъ дочувамъ въвъ хорската радостъ,
 Скърби разгарятъ размирнитѣ дни.

5.

Не издигай бичъ надъ мжченика,
 Не замѣряй вързания робъ,
 Че Тозъ, що ни всички тукъ извика,
 Всички въвъ единъ ще сложи гробъ.

А стисни ржката изнурена
 И човѣка смазанъ приласкай,
 Дай душата въ мжки озлобена
 Своя братъ — човѣка да познай,

Не забравяй, брате, кървитѣ проляни,
 Ужаса изпитанѣ въ дивата война,
 Тучнитѣ мсрави съ групове постлани,
 Царството на мрака въ страшната злина;
 Спомена повтаряй и отъ дѣнь душата
 Прокълни войната!

Въвъ борби минаватъ днитѣ на човѣка,
 Светъ стремежъ го тегли къмъ жадуванѣ блѣнѣ,
 Но и въ пжтя тежкъкъ къмъ целта далека
 Остани си само твърдѣ и вдѣхновенѣ,
 Съ кръвъ си не послуживай; въ жара на борбата,
 Отречи войната!

Видишь ли край тебе жертвитѣ сакати,
 Бледата вдовица, гладния сиракъ,
 На войната бѣсна сетнини познати
 И на грѣхъ стихиенѣ неизбеженѣ знакъ,
 Кървитѣ напомняй сьвга на сърдцата, —
 Посочи войната!

Съ речъ ли нѣкой брани ужаса воененѣ,
 Изродъ ли човѣшки кръвнини мечтай,
 На свещена длѣжностъ ратникъ неизмѣненѣ
 Ти отпоръ достоенѣ на часа му дай;
 Зарадъ миръ и братство жертвувай главата, —
 Осжди войната!

И кога развѣятъ кървавото знаме
 И тржбата адска ужасъ потрѣби,
 Не съ убийци волни, Богъ тогава съ намъ е,
 Свойта мощна вѣра въ Него не губи,
 Самъ макаръ, но съ нищо не крепи злината, —
 Победи войната!

Да зная нѣйде нѣкой миренъ кжтъ,
 Кждето толкозъ кърви не поятъ
 На злото вѣчно алчната ламя,
 Напусналь бихъ те, кървава земя,
 Земя, която синъ следъ сина ражда
 И пакъ сама ги съ рѣдка стрѣвь изяжда.

Горчи ми въ тебе залька коравъ,
 Че трупъ отравя твоя въздухъ здравъ:
 Все черна кърпа майкитѣ грози,
 Децата въ тебе вѣхнатъ отъ сълзи,
 Защото вѣе тежко лъхъ злокобень
 И всѣки камъкъ, камъкъ е надгробень;

Но всѣкжде е тоя страшенъ адъ,
 Въвъ който мечъ е дигналь братъ на братъ;
 Навредъ върлува мракъ, лъжа и бой;
 Убиеца се тачи катъ герой,
 И е измѣстиль дивий звѣръ въ сърцата
 Навредъ светия духъ на добротата.

И пакъ съмъ тука, съсъ мечти за миръ
 Да гледамъ скърбенъ кървавия пиръ;
 На мойтѣ братя тъмната сждба,
 На мойтѣ братя дивата борба,
 И да очаквамъ день да си замина
 Далечъ отъ тукъ — въ небесната родина.

Измамни сж утехитѣ свѣтовни,
 Похвалата жестокоствъ не личи,
 И вашитѣ вълнения грѣховни
 Все още мѣтятъ плахитѣ очи.

Отидохте кой волно, кой съ принуда,
 Но бихте се съсъ злоба и съсъ стрѣвь,
 Следъ вашата жестокоствъ и заблуда
 Рѣки текнаха отъ човѣшка кръвь.

Напрасно днесъ ви лъжатъ съсъ прослава,
 Нещастни братя, жертви на грѣха,
 Нали кръвта пролѣна отмѣщава
 И съ бичъ назжбенъ кжса ви духа?

Приветъ вамъ сърдеченъ, о братя смирени,
Незнайни въ живота творци,
Съ трудъ тежъкъ и свѣтъль отъ рано сродени,
За миръ и за братство борци.

Работници тихи въ свѣтовната нива
Съ крила на свободния умъ, —
Стоманата яка на злото се свива
Въ ржцетѣ ви твърди безъ шумъ.

Ненужна за васъ е свѣтовна прослава,
Малцина ви знаятъ въ свѣта,
И бодростъ и твърдостъ безкрайна ви дава
Въ живота бурливъ любовта.

Трицвѣтни, червени и черни зловещо
Надъ васъ не пращатъ знамена,
Водачъ ви не води — въ сърцето горещо
Божествена грѣй свѣлина.

Ни знакъ ви отдѣля, ни бойни доспехи
Тѣлата ви стройни грозятъ,
По благия погледъ, по беднитѣ дрехи
Войника личи на духтъ.

Изъ сухата плѣвель, съсъ кротостъ въ сърцето
Вий носите пламналъ върхаръ,
И лумватъ вече ярко тукъ-тамъ изъ полето
Начала на мощенъ пожаръ.

Настава часътъ ви! Палете безспирно!
Вселената тръпна следи,
И съ вѣчна надежда въ мечтание мирно
Тя химни за вази реди.

Обичамъ азъ живота, и когато
Отъ него първи радости получа,
И тихъ животъ, какво е, азъ науча,
Зачуя гласъ, познатъ на мене гласъ:
„Вземи тояга страннишка и тръгвай!“
Дали тогава ще намеря азъ
Въвъ мене мощъ безъ страхъ и безъ тревога
Да тръгна, ахъ, да тръгна ще ли мога?

Обичамъ азъ живота, и когато
Съ коси изъ пжтя дългъ оснѣжени
Прикжтамъ нѣйде кости изнурени,
И дойде сетень и тържественъ мигъ,
И хладна тръпка припне по тѣлото,
Смъртта кога надъ менъ надвисне ликъ,
Дали ще мога вѣчната почивка
Да срещна, ахъ, да срещна съсь усмивка?

БОРЪ И БЕЗДНА

Ти ме мамишь непрестанно, зла и властна,
тъмна бездна, —
Вия, вгъвамъ се и трепкамъ самъ надъ
твойтъ глъбини,
Но не искамъ тамъ при тебе въ мрака
въченъ азъ да слезна.
Дето тъменъ духъ раздипля тежкоткани
тъмнини.

Зла съблазнь ме увлича, черна сила ме ласкае,
Тихъ и медень ме унася твой невидимъ,
лихъ потокъ,
Но небесень лъхъ гальовно въ мойтъ клони
си играе,
Сладко шепне и разказва за жадуванъ
блѣнь високъ.

И съ усмивка се унасямъ въ бистрий сводъ
на висинитъ,
Да политна азъ разкрилямъ мойтъ мощни
клонове,
Че отдавна знайна пѣсенъ на прозрения
честити
Поривъ буди и нагоре, все нагоре ме зове.

Но когато бѣсна буря ме къмъ твоя мракъ
превива,
Тръпень въ ужасъ азъ къмъ тебе свеждамъ
своя погледъ плахъ,

Бия клони въ буйна горестъ и сълзи —

смола свѣтлива

Всѣко клонче, всѣка вейка лѣй и рони въ

плачь и страхъ.

И къмъ тебъ да не политна грохналъ нѣвга

въ часъ незнаеиъ,

Яки жили въ склонъ гранитенъ впахъ следъ

първа буря азъ,

И живѣя къмъ небето върхъ издигналъ въ

поривъ траеиъ —

Твоята пѣсенъ и съблазъиъ нѣмагъ вечъ

надъ мене властъ.

Но не забравяй да ми пишешъ
когато си самъ, а когато си
срещашъ другъ човекъ, а когато си
срещашъ другъ човекъ, а когато си

И се усмихва се усмихва се усмихва
на всички си

Да погледнешъ мойта
жизнь.

Не забравяй да ми пишешъ
когато си самъ, а когато си

Поремъ буйна и нагоре, все нагоре,
всѣ нагоре.

Но когато бѣше твой животъ,
когато бѣше твой животъ,

Трябва да ми пишешъ,
когато си самъ, а когато си

Азъ вѣрвамъ, друже мой, че други дни ще
дойдатъ

Спокойни, тихи дни свѣта да заживѣй,

Азъ вѣрвамъ идватъ дни сълзитѣ да

пресъхнатъ

И морнитѣ въ свѣта азъ вѣрвамъ ще отдѣхнатъ,

Когато любовта сърцата завладѣй.

Ще mine всичко зло и като буря страшна

За сетень пжть далечъ, далечъ ще проехти,

Новъ лжчъ ще озари земята благодатна

И на сърцата той съ усмивката си златна

Другъ миръ ще имъ даде, другъ день ще

възвести.

И вѣрвамъ сѣвга азъ, възторжено азъ вѣрвамъ,

Че идватъ свѣтли дни на радость и покой,

Тогава че въ свѣта живота ще е лесенъ,

Че той ще зазвучи като вълшебна пѣсенъ,

Съсъ цѣлия си духъ азъ вѣрвамъ, друже мой!

Усѣщамъ те въввѣ дни на скърби и умора
И въ галения часъ на мисли за смъртъта,
Когато леденъ дъждъ рѣми съ лекъ шумъ
на двора
И пѣй за есенъта.

Усѣщамъ те въ часа на радости върховни,
Кога изпълненъ дългъ лѣй блѣсъкъ и зари,
Когато руменъ день надъ борове вѣковни
Въввѣ утрото гори.

При бледния мъртвецъ, надъ люлката честита,
При буйния младежъ, предъ стареца грохналъ,
Надъ пустия скалякъ, изъ нива плодовита,
Все тебе съмъ сещалъ.

Усѣщаль съмъ те въ другъ, усѣщаль
съмъ те въ мене
Единъ и вездесщъ на яве и въ мечта,
И траешъ само ти всредъ смѣни и промѣни
Светъ духъ на вѣчността.

РАНЕНЪ ЗВОНЪ

Свѣтла сребърна камбана
Пръска звуци въ далнини,
Буди въ утрина засмяна
Ведрочели висини.

Лѣе на вълни игриви
Треперливи звукове,
Всички силни, всички живи
Тя къмъ кроткъ трудъ зове.

Хладъ безжизненъ недочакалъ
На камбаната гласа,
Мракътъ още не изплакалъ
Ситна, бисерна роса,

Бѣгатъ изъ усои стрѣмни
И скалисти падини,
Дето въ пещеритѣ тъмни
Звона рѣненъ не звони.

А въ прозирнитѣ простори
Блѣска чиста свѣтлина,
Златенъ лжчъ искри и пори
Примамлива синина;

Надъ полето изумрудно
Вѣе лѣхъ неуловимъ,
Съ звуци чисти всичко будно
Почва своя вѣченъ химнъ.

Умень, румень и усмихнатъ
Все звони звонаря младъ,
Звонъ следъ звонъ не ще притихнатъ
Надъ поле, село и градъ.

Бѣха дни на тъмни мъжи
Зли съмнения и мракъ, —
Черни срѣщи и разлжки
Нѣма да се върнатъ пакъ.

Ново слънце днесъ прокуди
Непрозирни мракове,
Тежки мъжи, скърби луди
И сърдечни ледове,

Блика вѣра лекокрила
Въ разгоряла млада грѣдь,
И мечти съ усмивка мила
Тръгватъ въ новъ неземець пжть.

День дойде на дивна сладость,
Идатъ скжпи мирни дни,
Бий звонаря зволъ на радость
Пръска звуци и звони.

1.

Друговѣрецъ самъ И въ обряденъ пиръ
 Презъ разкошенъ храмъ Вдъхновеный клиръ
 Стжпямъ азъ свѣнливо; Бога златенъ хвали,
 Страховитъ и строгъ Жертвений нектаръ
 Блѣска златенъ богъ Всѣкому за даръ
 Млѣкналъ горделиво. Въ чашата наляли.

2.

Въ жертвеникъ богатъ Но не дигнахъ азъ
 Виятъ се, горятъ Ни ржка, ни гласъ
 Аромати димни, Мъртавъ богъ да хваля,
 Громъкъ хоръ жреци Нито ароматъ
 Съ лаврови вѣнци Въ жертвеникъ богатъ
 Пѣе звучни химни. Сегнахъ да запая.

4.

5.

Празния си сждъ
 Въ нѣкой тъмень кжтъ
 Пжтьомъ ще спотая,
 Че огъ пиръ немилъ
 Нищо не вкусиль,
 Нищо не желая.

О, моя братъ е крайно тихъ и бедень,
И слаба е сестрицата сломена,
Но въ тѣхний духъ все рогъ кѣнти победень
И пѣсень вдѣхновена.

О, моя братъ го никой не поглежда,
Немарятъ вси и моята сестрица,
Но въ тѣхъ трепти на вѣчната надежда
Най-бистрата звезда.

Отъ моя братъ не чакать нищо ново,
Ни подвигъ светъ очакватъ отъ сестра ми,
Но въ дѣнь душа у тѣхъ е вечъ готово
Най-хубавото знаме.

ДУХЪ СИ!

Съзра ли нѣвга унизенъ
Човѣкъ да трѣпне предъ човѣка,
Азъ скритомъ страдамъ просълзенъ
И мжка ме гнеги нелека.

Поничамъ да посегна въ мигъ
Прегънатия да изправа,
И кипва въ мене громъкъ викъ
Молбата низка да сподавя: —

Недей за власть и за цари
Душата, братко, си продавай,
Духа си свѣтълъ не мори,
Бореца въ тебъ не унижавай!

Какво сж тукъ, де всичко мре,
Богатство, почести и слава?
Какво сж земнитѣ царе
На Бога въ свѣтлата държава?

На Бога ти си огненъ синъ
И тиглата „духъ крилатъ“ ти носишь,
А днесъ забравилъ своя чинъ,
Трохи и земна слава просишь.

Стани съ исправено чело,
Спомни си Бащината слава
И въвъ размисль свиль крило
Реши и избири тогава:

Дали да бждешъ унизенъ
Слуга на земенъ царь въ чертога,
Или да литнешъ вдъхновенъ
Наследникъ пръвъ и прямъ на Бога.

СМЪРТЪ

Не идвашъ вече ти въвъ черна дреха
Съ коса на рамо, призракъ нѣмъ и глухъ,
Че твойтѣ страшни образи измрѣха
Навѣки въ моя духъ.

Сега ми шепнешъ тихо на ухото,
Другарко моя, ледена мечта,
И съ хладенъ лѣхъ ти гонишь огъ челото
Печаль и суета.

Ти миръ блаженъ на мислитѣ ми даде
И съ огнень смисълъ моя пжть огрѣ,
Защото тъмна тайна ми обади,
Че нищо въ тебъ не мре.

НАДЪ МОЕТО ГНѢЗДО

1. НА ЖЕНА МИ.

Живота ми бѣше животъ на измжченъ горець,
Съ несгоди безкрайни и бурни стихии борець,
Що свлича съсь мжка отъ снѣжния върхъ

на гората
Дърва, за да грѣе изчръзнали братя въ полята.
И дънеръ следъ дънеръ грамаденъ по студъ
и по мразъ
Отъ върха планински въ полето отнасяхъ ги азъ;
И слизахъ въ селата, минавахъ сами градоветѣ
И щедро раздавахъ на радостенъ трудъ
плодоветѣ.

Че въ яки джбики и стройни смолисти ели
Природата огънь отъ земнитѣ пещи сдипли;
Горещия трепетъ на слънчева обичъ сияе
И сила небесна въвъ тѣхнитѣ клетки се тае.
Съгрѣха се много озебнали въ зима души,
И пламъка божи мнозина въвъ скръбъ разтуши,
Но никой се въ залисъ и грижи безкрай
не досети

Да сгрѣй и облѣхне съсь милость
скиталеца клетки.

А ти ме пожали и въ твоего сърце подслони,
И съ нѣжностъ и радостъ укичи студенитѣ дни;
Безкрайната кротостъ на твоята душа ме унесе
И морно сърцето при тебъ на почивка запрѣ се.
Какъ бистъръ се носи съсь пѣсень и

тихъ разговоръ
Живота ни кротъкъ къмъ свѣтъль
блѣнуванъ просторъ,

И какъ ме изпращашъ съ готовность и
поздрави нѣжни,
Кждето ме поривъ примамва — къмъ върхове
свѣтли и снѣжни!
Трептя благодарень, и вѣрвамъ, че въ
сждния день
Ти съ твърдость и обичъ сама ще помогнешъ
на менъ,
Та самъ азъ главата подъ остъръ топоръ
да положи,
Когато потрѣбва, когато поиска туй волята Божа.

2. НА СИНА МИ МЕТОДИЙ

Ти не си ли ангелъ, слѣзълъ отъ небето
Въ днитѣ ми да влѣе нова красота,
Ти не си ли бисеръ, откърмень въ сърцето
Съ пориви високи, радостъ и мечта?

Ти не си ли тръгналъ мене да повторишъ
Съ млади, свежи сили и лазурень духъ,
И, фиданка млада, пакъ животъ да сторишъ
Грохналитѣ сили въ моя дѣнеръ сухъ?

Зная, сине, ти си моя дългъ прекрасенъ,
Мойто ново бreme, моя трудъ си драгъ,
И чета азъ сѣвга въ твоя погледъ ясенъ,
Че на нова служба зарадъ менъ си знакъ.

Длъженъ съмъ да сѣя въ тебе свѣтло семе,
Длъженъ съмъ да дигна въ тебъ на Бога храмъ,
И готовъ да бжда азъ въвъ всѣко време
Въвъ борба свещенна жертва да те дамъ.

ВЪ ПЛАНИНАТА

Простора синь трепти и пѣй гората млада,
Въ сърцето ми цвѣти несѣщана услада,
Душата — горски вирь, избистрена свѣтлѣе
И въ неочакванъ мирь и благъ покой живѣе.

На тѣзи върхове мечтая безъ тревога
И сѣщамъ какъ се рве духа крилатъ къмъ Бога,
Провиждамъ отъ човѣкъ какъ въ лжчѣ ще
да израсгна,
Ще свѣтна въ грепетъ лекъ, ще трепна
и угасна.

И сладката мечта за смъртъ въвъ висинитѣ
Азъ милвамъ въ мисълъта загледанъ въ
далнинитѣ,
Вземи ме, Татко мой, готовъ съмъ да помоля
Дълга забравилъ свой и Неговата воля.

О не, мой дългъ свещень, о не, обично бreme
Да паднешъ ти отъ менъ не е настало време,
Че моя поривъ пръвъ не е станалъ на дѣло
И нито капка кръвъ отъ менъ не е капнало.

РАЛО

Издигна си Хроносъ на връхъ планината
Огнище и огънь подпали,
Три вихри да духатъ свърза за скалата
И деветъ отменници хали.

Сами наковалня до върха планински
На плещигѣ стари изнесе,
Ржка заразмаха съсъ чукъ исполински,
Съсъ ударъ земята потресе.

Той съ жаръ се залови сами да преправя
На цѣлия свѣтъ сѣчивата,
Огъ утринъ до вечеръ якъ млатъ не оставя —
Трепери отъ него земята.

Оржжия страшни и бойна премѣна
Въ потока стоманенъ той слива,
Изчезва въвъ него и сабя строшена
И бронята твърда, звънлива.

Топове и пушки отне отъ войскитѣ,
Стопи ги въвъ свѣтла жарава.
Ножоветѣ още огъ кръвъ не изтрита,
На буенъ ги огънь предава.

Следъ зимата пролѣтъ на смѣна отива,
Дни свѣтли смѣняватъ ношитѣ,
Единъ само Хроносъ — ковачъ не почива
И тъне якъ млатъ въ висинитѣ.

И денемъ и нощемъ на върха скалисти
Корона отъ пламъкъ сияе,
И съ огънь обхваналъ просторитѣ нисти
Вулканъ отъ искрици бѣдае.

Сбра Хроносъ въ скалитѣ сивъ връхъ отъ стомана
И въ рало гигантско излѣ го,
Но дивното рало въ скалитѣ остана,
Човѣкъ не достигна до него.

Че никой до него не знае пжтека —
Въ почуда се хората питатъ,
Напразно втречени въ цельта си далека
Къмъ него все бродници скитатъ.

Едни тамъ умиратъ въ скалитѣ безводни,
А други се връщатъ сломени —
До ралото стигатъ салъ птици свободни
Въ небето сами извисени.

Но пакъ се намиратъ глави непревити,
Що погледъ къмъ него обръщатъ, —
Едни тамъ умиратъ отъ жажда въ скалитѣ,
А други сломени се връщатъ.

МАСТРИДИЯ — ДЪЩЕРЯТА НА НИЛЪ

Замисленъ Нилъ върви и тихичко люлѣй
Въ трепливитѣ води на лодката рѣзбитѣ,
Надъ нѣжнитѣ вълни гальовень вѣтъръ вѣй
И тжговитѣ псаломъ напѣва изъ тревитѣ.

Мастридия стои самичка на брѣга
И вѣтѣра игривъ съ коситѣ ѝ се бори;
Съ неравень гласъ убитѣ отъ обичъ и тжга
Велможа горделивъ отъ лодката говори:

„Настава време вече да трѣгна пакъ назадъ
Въ гърдитѣ спотаилъ надежда огорчена,
Кажми ми пакъ ли самъ за моя родень градъ
Ще трѣгна натжженъ въ тазъ варка позлатена?

Или очаквашъ ти по твоя родень Нилъ
Въвъ кораби-дворци да дойда съ сватбари,
Съсь пѣсни и тржби рѣката огласилъ
Да дойде и кржга на знатнитѣ другари?

Кажми ми! И не стой на тазъ ронлива грѣсть,
Задъ тебе, вижъ, мълчи безкрайната пустиня,
Катъ птичка прехврѣкни надъ треперлива грѣсть
Ти, моя хубавъ блѣнъ, на птичкитѣ царкиня“.

Замисленъ Нилъ върви . . . , но сякашъ
се поспрѣ.

И сякашъ въ своя пжть се къмъ брѣга полюшна,
Като баща грижливъ да чуе по-добре,
Какво ще промълви тамъ щерката послушна.

„Иди си пакъ саминъ! Върни се въвъ градътъ“!

Спокойниятъ ѝ гласъ надъ шумна трѣсть

заплава.

„И нивга не мисли, живота на грѣхътъ

Че моето сърце катъ нѣвга изкушава.

Изтрѣпвамъ плаха азъ отъ твоя страстенъ зовъ,

На твоитѣ дворци ума ми се не спира,

Не блазни ме сега и твоята любовъ,

Въ която моя духъ салъ грѣшна страсть съзира.

А всѣка вечеръ тукъ съсъ други лодки азъ

И кораби безброй по свода синъ блѣснали

Тихъ вода разговоръ и слушамъ други гласъ,

Че моето сърце го друга обичъ гали“.

„О, не, въздѣхъ на той, града ми не сочи—

Къмъ него съ мжка азъ си варката обръщамъ,

И грѣятъ ли въ свѣта тѣй твоитѣ очи

Безсиленъ и разбитъ при тебе ще се връщамъ“.

Замисленъ Нилъ върви, и сякашъ пакъ се спрѣ

И сякашъ къмъ брѣга отъ ново се полюшна,

Като баща грижливъ да чуе по-добре.

Какво ще промълви тамъ щерката послушна

А тя издигна взоръ къмъ сини висини. . .

Премина кобенъ мигъ и трѣпка станъ потресе,

И вѣтъра игривъ къмъ глухи далнини

Съ въздишка на борба и грѣмка речъ отнесе:

„Не искамъ тѣзъ очи, що будятъ въвъ свѣта

Задушна, тежка страсть и помисли грѣховни,

Съ които вмѣсто миръ, утеха и мечта

Въ сърцата сѣя азъ желанія отровни.

Закриятъ ли се тѣ, въввъ моя духъ смиренъ
Другъ взоръ ще се открий, другъ погледъ
ше проблѣсне;

Изгрѣйте, ще реча, като усмихнатъ блѣни
Въввъ моя бодъръ духъ вий две очи небесни.

Иди си!“ Тя дигна въ ржка крайрѣченъ трънъ
И дважди го заби дълбоко въввъ очитѣ,
Угасна въ мигъ у тѣхъ съблазнь и огнь
И жива, млада кръвь обагри ѝ странитѣ,

.....
.....
.....
.....

Замрѣ отчаянь вискъ. Веслата тѣй стърчатъ,
Велможа младъ ридай отпуснатъ безъ надежда,
И тихо татко Нилъ къмъ каменния градъ
Му лодката ласкай, полюшва и отвежда.

УМИРАЩИ КЕНТАВРИ

Бѣше писъкъ, кръвь и вой,
Битка бурна ни унесе,
Викъ и стонъ на врагъ и свой
Въвъ стихиенъ грѣхъ прилѣ се.

Силата бѣ нашій богъ,
Яростъта предъ насъ вървѣше,
Боенъ възгласъ — ревъ жестокъ,
Пръвъ всредъ нази звѣра бѣше.

И звѣнтѣха копита,
Вѣхме ний буйни гриви,
Ни любовь, ни красота
Спрѣха нашѣтъ битки диви.

Но ни срещна таенъ врагъ
Съсъ отрова на стрелитѣ,
Въ бѣсна битка викъ и звякъ.
Прочаха въ равнинитѣ.

И паднаха тамъ безчетъ
Въ бой кентаври повалени,
А ний въ устремъ лихъ напредъ
Тукъ стигнахме изранени.

Зли стрели рждѣятъ въ насъ,
Въвъ кръвта ни ври отрова,
Сили чезнатъ, глѣхне гласъ
Нѣмаме опора нова.

Влюбени въ гранитъ тѣла
Въ насъ душа ний не открихме,
Нито пламнали чела
Съ мисль свѣтла прояснихме.

Полухора и коне.
Не съзрѣхме цель висока,
Дни и сили ни отне
Само битката жестока.

Но сломени сме сега,
Блѣскавъ косъмъ калъ покрива,
Погледъ — смъртната тжга,
Въ прахъ и кръвь е буйна грива!

И безсилни предъ смъртъта
Питаме се безнадежно:
Нѣма ли отвѣдъ свѣта
Да ни срещне нѣщо нѣжно?

СУЧУРУМЪ

Писка и плиска, бумти и гърми
Лумнала пѣна катъ пламъкъ,
Старець ковачъ и при лжчъ и при тми
Бий наковалня отъ камъкъ.

Бисерни денемъ се сплитатъ искри
Въ бѣли одежди и власи,
Нощния лъхъ на прохладни гори
Въ своигѣ пазви ги гаси.

Ала, когато въ вълшебенъ зигзагъ
Прилепъ надъ него премине,
Спира недвижимъ на каменний прагъ
Морний ковачъ да почине.

Тихо развѣва той снѣжна коса,
Погледи свѣткатъ зелени,
Скрѣбно се рони студена роса
Въ вирове вече смирени.

Горестна мисълъ въ очитѣ блѣсти,
Мжка старика смуцава: —
Вѣкъ подиръ вѣка минава, лети,
Той вѣвъ свѣта що създава?

Ронятъ се близки гранитни скали,
Пропастъ се въ камъкъ дѣлбае;
Негли той сили и духъ окрили
Гроба си самъ да копае?

Тръска се снѣжна коса и блуждай
Погледъ зеленъ въввѣ, тъмитѣ,
Тръпка студена отъ него играй
Въ мъртвия станъ на скалитѣ.

Съ глуха въздишка гигантъ Сучурумъ
Водния чукъ пакъ стоваря: —
Бурния грохотъ и страшния шумъ
Вѣчната мжка повтаря.

НА ВЪРХЪ САРЖ-КАЯ

На връхъ Сарж-кая всредъ старитѣ скали,
Подъ тайнитѣ гнѣзда на хищници орли,
Кждето презъ деня пладнуватъ си сърнитѣ
По сочната трева край камънитѣ скриги;
Кждето горделивъ свободниятъ юрукъ
На гегата подпрянъ, наметнатъ съ ямурлукъ
На върха голъ стои, като граблива птица
Кацнала за грабежъ всредъ овча върволица;
Кждето мравки салъ блуждаятъ въ тъмень мѣхъ
Тревитѣ не цѣвтятъ, цвѣтята нѣматъ дѣхъ,
На старитѣ скали съ чела отъ грѣмъ разбити
Замислено стоя загледанъ въ далнинитѣ.
Въздушенъ океанъ, додето стига взоръ,
Синѣе и трепти въ безбрѣжния просторъ,
И галено люлѣй въ прозрачнитѣ вълни
На дѣното си той цѣлъ свѣтъ отъ планини,
Отъ кждрави гори, отъ сипеи скалисти,
Отъ цвѣтни долини и отъ полета чисти.
Не трепва земень звукъ. И птичка тукъ не пѣй.
Рѣката тамъ въ дола води прозрачни лѣй
И вие гѣвкавъ станъ като змеица млада
Изъ бѣлитѣ скали и въ всѣкоя преграда
Се блѣска и шуми, но ропота ѝ глухъ
Не стига горе тукъ до моя жаденъ слухъ;
Ни хищникъ черъ орелъ изкрѣсва надъ скалитѣ
За мигъ да наруши мирѣтъ на висинитѣ.
Свещена тишина наоколо цари
И върха цѣлъ сияй въвъ пурпурни зари,
Огрянъ отъ заникъ вечъ. Като планинска стража
И вкамененъ драконъ задебналъ сила вража

Слухти и върхъ Купень, въвъ приказень
зигзагъ

На огнено небе натрошилъ якъ грѣбнакъ,
И сякашъ чака знакъ крилата си гранитни
Да махне съ трясъкъ дивъ и въ небеса

да литне

Развилъ опашка-ридъ надъ трѣпни планини,
Понесълъ на възбогъ къмъ тихи висини
Страхотния си станъ отъ тежка прѣстъ и камъкъ,
Издихналъ синь езикъ отъ смъртоносень

пламъкъ.

Отлигна отъ духа и скръбъ и суета
Предъ изгледа свѣтливъ отъ тая висота, —
Всесилна воля въ мигъ отнесе ми мечтата
И съ трепета я слѣ безкраень на нѣщата.
Саминъ съсъ мисли рой азъ сѣщамъ единень
Превѣчния безкрай съсъ нѣщо вѣчно въ менъ;
Трептя съ ефира лекъ и искамъ да се моля
На тая висина саминъ съ Божата воля.

ИНА, ПИНА И РИМА

I.

Конници лихи се връщатъ смутени,
Морно придържатъ тѣ свойтѣ тръби,
Яка снага е въвъ тръпки студени,
Въ ропотъ несдържанъ прозъзватъ зъби.

Съ тежка поржка ги княза изпрати
Други да дигнатъ за бой племена,
Ала несрета ги черна опати, —
Никой не тръгна следъ тѣхъ на война.

Щомъ изъ полето далечъ забеляза
Конникъ до конникъ снагата привиль,
Самъ ги посрещна предъ шатритѣ княза
Черенъ жребець изъ снѣга разярилъ.

— „Хей, меченосци вий мои почетни,
Що сте привели така шлагмове?
Гръмко спружете въвъ звуци приветни
Рогове бойни и въ химнъ — гласове!

Нека излѣзе тукъ цѣлото племе
Съ пѣсни победни и вино рѣки,
Съ блѣсъкъ и звуци да срещнемъ е време
Скъпата помощъ на братски войски“.

Гордо загризалъ юзди позлатени,
Гръмкитѣ думи той сякашъ разбралъ,
Коня пилѣе снѣжинки студени
Буйната грива на воля развѣлъ.

Тъй си стоятъ на студа безогветни
Войнитѣ морни отъ дългия пжтъ:
Мътния погледъ не може да свѣтне,
Ледни сърца въ възторгъ не туптятъ.

Гнѣвно трепна на седлото си скжпо
Княза и гордо издигна глава,
Тежки доспехи подръннаха тжпо,
Буйни и твърди изрече слова:

— „Думамъ повторно, на менъ говорете,
Гордостъ народна, борци-синове,
Вече доволни и вие бждете —
Князь Воиславъ ви за битки зове!“

— „Горко ни, горко!“ — единъ проговори, —
Нѣми отъ страхъ и отъ срамъ ний стоимъ,
Нека земята подъ насъ се разтвори,
Нека за мигъ се предъ тебъ вкаменимъ!

Никаква помощъ не иде следъ нази,
Стягъ се не вѣе по наш'тѣ следи,
Никое племе въ духа си не пази
Бойния поривъ на буйни дѣди!

Югъ е изгубенъ. Навредъ въ племената
Тука отъ Дунавъ до Синьо море,
Нова е вѣра заляла сърцата,
Нова наука ума имъ огрѣ.

Ако призивно тржбитѣ надуемъ
Само децата се сбиратъ навредъ,
Всѣкжде думи на подбивъ ще чуемъ
И подигравки горчиви безъ четъ.

Старцитѣ кротко ни даватъ съвети
Въ сърпѣ всѣка сабя ний да прековемъ;
Думамъ за бой на младежи напети, —
Тѣ ме на нива зоватъ да оремъ.

Питаме, де сж войводитѣ славни,
Младостъ минали вѣвъ битки и кръвъ,
Тѣ отговарятъ: ний всички сме равни,
Нѣма войводи, последни и прѣвъ.

— Де сж жрецигѣ? азъ питамъ смугено,
Вѣрвамъ не сте тѣй катъ стадо овци?
Всички ме гледатъ беззлобно, засмѣно,
И отговарятъ: та ний сме жреци.

Съ ярость обида изрекохъ имъ дива,
Мислихъ съ ржце ще ме въ гнѣвъ задушатъ,
Тѣ се засмѣха въ гльчъ незлобива
И посреде тѣхъ ми отвориха пжть.

Де не ходихме, викахме, тржбихме —
Мъртви сж сякашъ за бойния рогъ,
Всичко, което бѣ нужно, сторихме,
Но не надвихме закона имъ строгъ:—

Никжде мечъ се о щитъ не удари,
Сгльхна безъ откликъ и бойния викъ;
Миръ само искатъ и млади и стари,
Трудъ само търси младежъ и старикъ.“

Коня пакъ скача, играе подъ княза,
Прѣска снѣжинки студени далечъ,
Ала ездачу челото прорѣза
Брѣчка дълбока, нерадостна вечъ:

Мислѣше пролѣтъ да бий Виндобона,
Мисълъ за плячка отне му съня,
Ала на кротки крайморци закона
Горди надежди разби и прѣсна.

— „Тѣй ли е съ всинца?“ грѣмовно попита
Княза.—„Така е“, се чу отговоръ,
И катъ дружина въвъ битка разбита
Войнитѣ гузно приведоха взоръ.

— „Мойтѣ другари, се други обади,
Двамата тамо остаха при тѣхъ,
Меча, ти който за битки имъ даде,
Тѣ го сломиха всредъ пѣсни и смѣхъ“.

— „Княже, прости ми, и трети добави,
Но на сърцето ми мжка тежи,
Самъ азъ видѣхъ, че въ свещени джбрави
Светия джбъ на земята лежи.

Виднахъ тогазъ на тълпата високо: —
Кой боговетѣ съсъ туй разгнѣви?
— Азъ, се откликна момче синьооко
И се предъ мене изправи, уви!

Младий, на всѣки отъ нази обичень
Братъ на достойний и светъ първожрецъ
Ти що го първи изпрати окичень
Съ огнена връзка и маковъ вѣнецъ.

Мигъ, и въ ржката ми меча изписка;
Бихъ го пронизалъ, о бихъ го убилъ,
Но съсъ усмивка позната и близка,
Той ме дочака спокоень и милъ.

Трепна и сви се ржката ми яка,
Какъ и защо тъй сами не разбрахъ,
Но ми сърцето въвъ болка проплака
Скъпа светиня катъ гледахъ въвъ прахъ.

Мисль тогава въ ума ми премина: —
Кой ги къмъ тая недружба зове?
Искахъ да найда азъ злата причина,
Що ни достойни отне синове.

Бойни доспехи прикжтахъ въ гората,
Слѣхъ се съ наропа отъ други мѣста,
Всѣки ме съ драгостъ срещна въ племената —
Страннику въ тѣхъ е голѣма честъта.

Тихо изучихъ. Незнайници трима
Бедни и боси дошли отъ далечъ,
Блѣсъкъ божественъ имъ въ погледа има,
Всичко владѣятъ съсъ своята речъ.

Чухъ ги какъ учатъ на обичъ безкрайна,
Милостъ къмъ всичко, на трулъ и на миръ,
Само съсъ думи, чрезъ нѣкаква тайна,
Смайватъ и умъ и сърце най-подиръ.

Който ги чуе въвъ тѣхъ се унася,
Хвърга стрелитѣ и меча въвъ прахъ;
Жертвений огънь навредъ се угася,
Жрецъ, главатарии отиватъ следъ тѣхъ.

Самъ азъ съсъ мжка на бащина вѣра
Вѣренъ останахъ предъ тѣхния чаръ,
Тръпень съмъ още и страхъ ме измаря —
Иде и тука тозъ страшень пожаръ.

— „Спри! Замълчете! На сборъ затржбете!
Всички и конни и пеши край менъ!
Копие тежко наново вземете,
Лютъ изострете пакъ меча студень!

Клетва ви давамъ, о богъ Чернобоже,
Майко Морено, Перунъ гръмовитъ,
Два дни ми стигатъ и съ тѣхнитѣ кожи
Стълбъ ще окича всредъ Дунавъ забитъ!“

Свирятъ тревожно тржбитѣ край княза,
Черенъ жребець се подъ него яри,
Съ тежки доспехи войската излазя,
Седища тъмни пакъ скръбъ ги покридозя!

II.

Дето цвѣтѣха усмивки честити,
Имаше правда, любовъ, свобода,
Северни вихри дойдоха сърдити,
Съснаха саби, нападна беда.

Писька детски войскитѣ не стресна,
Думи не сгрѣха отъ камъкъ сърца,
— „Дайте ги! де сж!“ войската несвѣтна
Викаше съ криви отъ яростъ лица!

Пламъкъ погълна бедняшкитѣ хижи,
Плячка отиде прижтанъ имотъ,
Псето бездомно човѣшка кръвь ближе
Гаснатъ невинно животъ следъ животъ.

Ала всредъ мъжи подъ бичъ и заплаха
Никой въвъ слабостъ и грѣхъ не падна,
Даже децата пребити мълчаха,
Старцитѣ де сж врагътъ не узна.

А въ долината гориста, кждето
Тримата братя живѣха въ трудъ,
Вестникъ безстрашенъ, пребродилъ полего,
Стигна презъ стража, презъ вихри и студъ.

— „Напастъ ни, мои учители, стигна,
Края ни бѣсна войска покори,
Ужасъ и плачъ до небето се дигна,
Хора умиратъ, имане гори.

Васъ дирятъ стрѣвно и смъртъ ви очаква,
Нази подканятъ къмъ кръвъ и войни,
Ала народа се въ зло не оплаква, —
Въ грижа за васъ сж мже и жени.

Три бързоходи изпращатъ ви коня,
Всички ви молятъ — идете далечъ,
Азъ пъкъ селото ще родно догоня —
Кръвъ и у нази пролива се вечъ“.

Вестника моренъ отмина си въ пжтя,
Скрѣбъ се следъ него въ дома настани,
Жаль за народа благъ погледъ размѣтя,
Болка набожна духа засѣни.

И щомъ на изтокъ надви мраковетѣ
И ги безследно прѣсна сутринята,
Дза се прострѣха далечъ въ снѣговетѣ
Друмъ къмъ живота и друмъ къмъ смъртът

Тримата дружно по вторий трѣгнаха, —
Земната смъртъ не внушава имъ страхъ,
Въ князовий станъ тѣ спокойни стигнаха,
Мрачни войници се сбраха край тѣхъ.

Въ шатъръ разкошенъ се блъска отъ злоба
Князь Воиславъ до сълзи разгнѣвенъ,
Много той хора изпрати въвъ гроба,
Но не надви на народъ вдъхновенъ.

Сънь му не идва отъ слабостъ вгорчена,
Шепотъ дочува: „назадъ си иди!
Твоята войска е въвъ битка сразена,
Новата сила и тебъ победи.

Кой ти изказа обични водачи?
Тръгна ли нѣкой следъ тебъ на война?
Ти си безсиленъ, сърцето ти плаче,
За Виндобона пакъ малъкъ стана“.

Бавно откrexна се тежка завеса,
Стражътъ усмихнатъ при княза влезна:
— „Княже, дойдоха . . .“ Кои и кжде сж
Той се досети и вѣнъ се втурна:

— „Синове горди, къмъ свойтѣ войници
Княза избърза съ развихрена речъ,
Вие сте зорки катъ скалнитѣ птици,
Сѣнкитѣ древни завиждатъ ви вечъ!

Има ли нѣкой на васъ да е равенъ?
Кой ли отъ васъ се спаси и укри?
Блѣсналъ стихийно изъ пжтя ви слѣвенъ,
Меча ви тежъкъ се съ лаври покри.

Първия, който въ страната мятежна
Врагове тайни взема въ моя власть,
Искамъ да видя! Въ признателность нѣжна
Княжеский прѣстенъ дарявамъ му азы!“

Пръстенъ стариненъ той дигна надъ шлема,
Буйно извика надъ сбраната рать:
— „Върний, яви се! Честъта е голѣма,
Ти ставашъ вече на княза си браты!“

Никой не мръдва. Смутени сж всички,
Княза очаква издигналъ ржка.
Тихъ гласъ изплава: „ний идемъ самички,
Богъ ни научи да сторимъ така.“

Ние посѣхме тукъ правото слово,
Словото вѣчно, що ти коренишь;
Идемъ да стреснемъ сърцето сурово:
Грѣхъ и беда ти, войниче, творишь!

Спри кръвнинитѣ! ний всички сме братя,
Нашата вѣра не учи на зло,
Въ миръ нека склучимъ отъ обичъ обят'я
Прошка ви носимъ за кръвь и тегло“.

Тръпно, смутено, съсь злоба въ очитѣ
Княза ржката съсь пръстена сне,
— „Въ яки вериги! викна на войскитѣ;
Бързо гответе за походъ коне!“

Гръмна съсь гордость зловеща тржбата,
Князовий стягъ се понесе развѣтъ,
Скжпо облеченъ сами предъ войската
Вихрено княза потегли напредъ.

Мудно следъ него войскитѣ вървѣха,
Тримата роби завързани съ тѣхъ
Бавно пристяжатъ въ окжсана дреха;
Тихи, — въ очитѣ ни злоба, ни страхъ.

Сбрания народъ съсъ очи просълзени
Старцитѣ свои съсъ погледъ следи,
Хлипатъ горчиво жени изнурени
Вече простили за свойтѣ беда.

— „Братя, се нѣкой провикна отъ мжа,
Въ кръвъ потопаи ни невѣрния князь,
Мъсть ний не търсимъ, но въ страшна разлжка
Братя достойни той взима отъ насъ.

Тѣй ли ще въ черна неволя оставимъ
Тѣзъ, шо въ живота ни влѣха лжчи?
Нека и ний се съ войската отправимъ —
Никой не ще ни отъ тѣхъ разлжчи!“

Другъ не повтори. Въ безкрай върволицы
Племе следъ племе потече на пжтъ,
Близо до мили бащи-мжченицы
Вѣрни чапата безстрашно вървятъ.

Дума имъ въ жалость завързаний Рима:
„Братя, надире вѣрнете се вечъ!
Пжтя е тежъкъ, а въ ледната зима
Плачатъ дечида отъ вази далечъ“.

Съ милость ги гледа отпадналь отъ мжки
Пина и съ погледъ внушава имъ миръ,
Обичь безкрайна и свети поржки,
Блѣската на взора въвъ синия виръ.

— „Богъ шо ви учи, това направете,
Пламенний Ина дѣня огласи.
Нѣма въ живота вий салъ да орете,
Трѣбва и подвигъ духа да краси!“

Въ снѣжни полета се движи и люшка
Твърдо и мощно отъ хора море, —
Ту го разпръсне студена вихрушка,
Ту се въвъ пѣсенъ набожна сбере.

Вечери две се изъ пжтя мѣниха,
Дважди ги слънце на пжть огрѣва,
Ала тълпитѣ не се намалиха,
Никой въ умора не сведе глава.

Третата утринъ щомъ пурпурна трепна
И заблѣстѣха безкрай снѣгове,
Ядно се княза изъ пжтя си сепна
Войни послушни при себе зове:

— „Вихъра леденъ не спря и не върна
Тези негодни и глупи стада,
Чуйте повеля: не искамъ да зърна
Тукъ следъ войскитѣ отъ тѣхъ ни следа!“

Конници буйни се бѣсно втурнаха,
Бичове пискатъ и съскатъ стрели,
Кърви свещени въ снѣга се пролѣха,
Братъ се за брата въвъ стрѣвъ не смили,

Спря се въ полето народъ безорженъ,
Мъртви събира, ранени лѣчи,
Ала и твърдостъ въвъ погледа тжженъ,
Тихо разгаря надежни лжчи.

III.

Въ бурята кжсче отъ ледъ се отрони,
Леко по снѣжни то преспи литна,
Къмъ долината го вихъръ подгони,
Въ тежка лавина надъ нея падна.

Пътюмъ растѣше безспирно тълпата,
Племе следъ племе вѣвъ нея се влѣ,
Хора покриха далечъ равнината,
Снѣгъ се не вижда по снѣжно поле.

Трета е вечеръ, отъ какъ сж наново
Пжтя подели следъ кървавий день,
Бодрость имъ дава спасително слово,
Обичъ могъща и химнъ вдъхновенъ.

Близо е вече край Дунавъ замръзналъ
Племето буйно на страшния князь,
Що безразсждно, безумно бѣ дръзналъ
Съ мечъ да се бори съ народната свѣсть.

Взира се въ мрака окрайната стража,
Триятъ въ почуда войници очи;
Що е? Пожаръ ли? Войска ли е вража,
Чудо ли става въ море отъ лжчи?! —

Люшка се пламъкъ навредъ изъ полето,
Цѣлото племе пожаръ огради,
Всичко е живо отъ трепетъ обзето,
Всѣки очаква и моръ и беди.

Жрець единъ буденъ втурна се при княза,
Въ тежъкъ кошмаръ той се мжчеше самъ,
И му далечъ изъ полето показа
Огнений вихрь, що иде насамъ.

— „Княже, това е знамение черно,
Де се е чуло снѣга да гори?
Грѣхъ ти извърши и зло ни безмѣрно
Чака, задето невинни затри“.

Бледенъ и мраченъ въ полето се вира
Въ тежка тревога смутенъ Воиславъ,
Съвестъ го бори, не дава му мира,
Гласъ му натяква: не бѣше ти правъ.

А въ небосклона все растне и растне
Въ страшна стихия подвижний пожаръ,
Вече достигатъ разбрани и ясни
Химнъ и прослава на кроткия Царъ.

Всички узнаха, кой носи пожара,
Пламналъ стихийно къмъ северъ отъ югъ, —
Грѣхъ безчовѣченъ народа подкара
Въ бури и зима да дойде до тукъ.

— „Идатъ южани за свойтѣ водачи!
Сепна се княза от тѣхния брой,
Ето вълната отъ факли се влачи,
Вечъ не помога ни сабя, ни бой.

Може би вече ги жажда събира,
Старата жажда за кръвъ и за мѣсть,
Но Воиславъ катъ жена не умира, —
Никой не ще ме докосне съсъ прѣстъ“.

Меча му звънна и порна гърдитѣ,
Грохна въвъ кърви жестокия князь,
А вѣнъ нахлуха въ селото тълпитѣ
Въ пѣсень набожна издигнали гласъ.

Идатъ безбройни, спокойно нахлуватъ
Всички въ ржцетѣ съ горящи главни.
— „Дайте ги! Де сж?“ презъ пѣсень се чуватъ,
Прошка въ гласа имъ възторженъ звъни.

— „Мъсть ний не търсимъ, забравихме злото,
Огънь и кърви ний вамъ ще простимъ!
Идемъ ний само съ мощьта на доброто
Братя достойни отъ смърть да спасимъ.

Дайте ги, братя, тѣ бури не сѣятъ,
Тѣхната мисль катъ слънце ни грѣй,
Въ обичь и правда всредь насъ тѣ живѣятъ,
Мждрость и радость имъ словото лѣй“.

Мъртви и нѣми сж сякашъ селата.
Гузень е всѣки вѣвъ тъмния домъ,
Страшна вина имъ тежи на сърцата,
Тѣ сами искатъ и мъсть и разгромъ.

Плахи и блѣди жреци и боляри
Княза си мъртавъ ограждатъ въ нощъта,
Укоръ стихиенъ духа имъ попари,
Грѣхъ нечовѣшки имъ взе смѣлостъта.

Гузни, не смѣятъ войводи и стражи
Речь да отронятъ предъ мирната рать,
Никой не дръзна народу да каже
Жертвитѣ скжпи, де мъртви лежатъ.

Нѣкой, зарѣянъ въ поля оснѣжени
Въ Дунавъ замръзналъ стълбъ черенъ откриль,
Факель издигналъ и вече вледени
Три трупа скжпи съ лжчи освѣтиль“

Вестъ-гръмъ небесенъ прониза народа,
Пълни съ надежда сърца порази,
Обща въздишка трепна въ небосводъ
Мълкомъ текнаха горчиви сълзи.

Втори път спря се въ размисълъ тълпата,
Пакъ въ изкушен'е се кжсатъ сърца,
Мжката учи: търсете разплата,
Правата вѣра: не грѣбва, деца.

Кжсатъ тъмитѣ главнитѣ смолисти,
Пламъка буенъ се вий и блуждай,
Ала презъ него въвъ погледи чисти
Пламъкъ небесенъ по-ярко сияй.

Общата мисълъ я всѣки отгатна,
Своята мжка я всѣки надви,
Еъ прошка превърналъ скръбъта необятна
Съ химни къмъ Дунавъ народа зави.

Ледна кора се огъва и гътне,
Стжпя по нея безброенъ народъ,
Пламъкъ обагря рой облаци плътни
Плъзнали низко по тъмния сводъ.

А всредъ рѣката въвъ ледъ окована
Стълбъ се тъмнѣ въ нощъта извисенъ,
Тройна той носи украса избрана,
Въ мрака съсъ факли безброй освѣтенъ.

Рима до Ина притиснатъ вледенъ е,
Пина задъ тѣхъ е обронилъ глава,
Сякашъ не сж тѣзъ чела вдъхновени
Огънь донесли съсъ пламъкъ-слова! —

Въ света почивка сж спрѣли сърцата,
Взоръ е угасналъ подъ леденъ вѣнецъ,
И съсъ покривка небесна тѣлата
Меко загърналъ е нѣженъ снѣжець.

Стигнаха химни, и съ факелъ въ ржцетѣ,
Жертвитѣ мили съ любовь оградилъ,
Тѣхнитѣ всѣки премисля завети
Погледъ прощаленъ въ челата имъ впилъ.

Мжка и радость въ сърцата се сплита,
Топла сълзица въ очитѣ трепти,
Трепнатъ тълпитѣ и въ скръбъ и въ възхита,—
Подвигъ безсмъртенъ въвъ мрака блѣсти.

Сгльхне ли шума последень
На размирния животъ,
И звездици бистри трепнатъ
Въ тъмния небесень сводъ,

Ти скръсти ржчици кротко,
Съ Бога духъ съедини,
И въ молитвигь си чисти
Мойтъ блънове спомни.

СЪДЪРЖАНИЕ:

На мойто утро	5
Разсмива зимно утро	6
На бисерната чашка	7
Скали	8
Ручей	9
Следъ бурята	10
Дойде нощта	11
Украси нощта	12
Сънь цари	13
Копитниче	14
Есень	15
Не желая да бжда	16
Като те виждамъ	17
Ти бавно отмина	18
Сами ли тръгна	19
Вѣтъръ	20
Стоя печалень	21
И за тебе	22
Умирамъ	23
Аргонавти	24
Усѣтишь ли	25
Treu der Natur	26
Отвори ми	28
Сънувахъ	29
Размирни времена	30
Измамни сж	34

Приветъ вамъ	35
Обичамъ живота	36
Боръ и бездна	37
Азъ вѣрвамъ	39
Усѣщамъ те	40
Раненъ звонъ	41
Друговѣрецъ самъ	43
Моя братъ	44
Духъ си !	45
Смъртъ	46
Надъ моето гнѣздо	47
Въ планината	50
Рало	51
Мастридия	53
Умиращи кентаври	56
Сучурумъ	58
На върхъ Сарж-ка	60
Ина, Пина и Рима	62
Сгльхне ли шума	78

ЦЪНА 8 ЛЕВА